

Proti jutru.

Spisala Zofka Kveder.

Bilo je že proti jutru in še so se izprehajali po ulicah. Njihovi glasovi so odmevali od visokih zidov in oči so jim velike in plamteče sijale iz obrazov. Po dolgem času so se zvečer sešli v kavarni in niso se mogli ločiti. Nekdo izmed njih je vrgel besedo prednje in oprijeli so se je ognjevito in navdušeno. In neskončna debata se je vlekla in zaletavala zdaj na levo, zdaj na desno kakor peneče morje na obali. In v prvi pavzi je nastopil drugi z novo temo in njihovi glasovi so oživali in iznova so se razburkale njihove duše.

Zdaj so bili že mirni in tihi. Sivi mrak, ki je prihajal od vzhoda, legal je kakor pereči, ironični posmeh na njihovo ekstazo. Težko so padale besede in se obešale na rame kakor ogromno, neznano breme. Prihajal je dan in čutili so bližino svojega vsakdanjega, suhega in dolgočasnega življenja.

»Mi vsi se pogrezamo,« je začel eden, »kakor da stojimo na močvirnih tleh. V začetku še skačeš semintja, ali kmalu se oklene prokleta blato tvojih nog in ti počasi, počasi lezeš doli. In niti ne opaziš. Roke so še svobodne in ti mahaš in vihtiš, kričeč: »Naprej, naprej!« ali bratec, samo mahaj, kmalu postaneš pohleven in miren, dokler ti zadnja pest blata ne začepi ust, ne zamaši oči in ušes. Potem je dobro — pokoren si!«

»Da, propadamo, v resnici propadamo« — začeli so drugi. »Glej tega! Vzoren podrepanik nazadnjaške klike je postal. Glej drugega! Oprijel se je svoje službice, da ga sam vrag ne odtrga od nje; tretjemu je zlati ovratnik zadrnil grlo; četrti se je oženil s praznim sodom ali polno mošnjo, peti — kdo bi jih štel! Vsi so upognili hrbet, in glejte, dobro se jim godi! In mi, mi sami! Pojdite mi! Ali nas ni, nas vsakega za to ali za ono sram pred svojo dušo? Stopali smo naprej, a glej, vraga, nekaj se ti zaplete med noge in kakor si dolg in širok, ležiš na trebuhu. In kaj te je vrglo? Kos kruha! prazen želodec! raztrgana suknja! Kako krasno si zvil hrbet! Kako lepo se klanjaš, kako pohlevne so tvoje besede! Ej, in pred teboj, kdo je ta gospod?! Pred štirinajstimi dnevi si mu javno rekel, da je lopov, pred štirinajstimi dnevi je trosil o tebi stvari v svet, zaradi katerih bi se mogel vsak pošten človek izbljuvati nad teboj, če bi bile resnica. Ti veš, da si čist, ti veš, da ta gospod ni vreden,

da bi črevlje obrisal ob njegovo mast, in glej! stojiš pred njim in tvoj hrbet je uklonjen, tvoja usta govore skesano: »Vem, da ste čast našega naroda, mislite o meni, kar hočete, ali jaz vas spoštujem!« To mu govoriš, dragec, a veš, da se je ta gospod pred pol ure valjal na gnoju, da nima značaja ni za lek. Kos kruha ima v roki, to, to je tisto! Kos kruha! Človek je lačen, rad spi nekje pod streho, ne nosi rad črevljev brez podplatov, ne umazane srajce, raztrgane suknje. Zato zviješ hrbet, prodaš kos značaja, malo pameti, nekoliko prepričanja. Svojo dušo našemiš in jim jo pokažeš, vzameš srce v roke in delaš eksperimente: »Prosim, gospoda, le bliže! Izvrstna zabava in ceno, v resnici ceno! Moj želodec je prazen in palci mi silijo skozi črevlje. Vrzite mi par krajcarjev, prosim ponižno!« — — — Tako je! Enkrat, dvakrat, trikrat . . . Parkrat vstaneš, vzravnaš hrbet, ideš po svoji poti dalje, a tvoj hrbet je vedno bolj slok in nazadnje se iztegneš po tleh in misliš: »Vraga, cilji! Človek mora biti sit! . . .«

Jutro je prihajalo, sivo in umazano. Mokre, grde megle so se vlekale po asfaltu in obrazi prijateljev so bili v jutranjem mraku žolti in trudni. Toliko visokih reči se je govorilo to noč, in glej, prišlo je jutro in grda resnica se jim je zarežala v lice. Poslovili so se tiho in se razšli, da se umijejo in pripravijo na komedijo dneva, da iznova paktirajo na desno in levo zaradi kruha; zakaj cilji in ideali niso za dan. Človek mora biti sit, sit!

Vedeli so vsi: Na močvirju stojimo, blato se oklepa naših nog, pogrezamo se. Kako dolgo še bodo svobodne naše roke, kako dolgo bodo še čista naša usta, kako dolgo bodo še gledale naše oči tja v daljavo k idealom naše mladosti, ki beži od nas?! Kako dolgo?

Nad srcem tvojim vzhaja solnce . . .

Nad srcem tvojim vzhaja solnce,
ljubezni dan . . .
V očeh ga vidim tvojih, dèkle,
ta svetli san.

Na poti biti sreči tvoji
ne smem več jaz;
od mene naj ne pada senca
na tvoj obraz!

Nad srcem tvojim sije solnce —
in drug je tvoj . . .
In jaz od tebe v stran obračam
korak zdaj svoj . . .

Vješčij Olég.